

מה מעם ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן אילו די מלכיות כנגד די ראשים, שם האחר פישון וזו ככל על שם ופשו פרשיו (חבקוק א ח), על [שם] ננסא קורטא קטוע פושכא, הוא הסובב את כל ארץ החוילה שעלה והקיף את כל ארץ ישראל דכתיב בה הוחילי לאלהים כי עור אורדנו (תהלים מב ו), אשר שם הנהב אילו דברי תורה שהן נחמדים מזהב ומסו רב, וזהב הארץ ההיא טוב מלמד שאין חורה כתורת ארץ ישראל ולא חכמה כחכמת ארץ ישראל, שם 5 הברלח ואבן שהם מקרא ומשנה ותלמוד ותוספת ואגדה, ושם הנהר השני גיחון וזו מדי שהיה המן שף עינים כנחש על שם על נחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך (בראשית ג יד), הוא הסובב את כל ארץ כוש על שם המולך מהורו ועד כוש (אסתר א א), ושם הנהר השלישי חדקל זו יוון שהיה חרה וקלה כנורוחיה שהיתה אומרת לישראל כתבו על קרן שור שאין לכם

2 ילקוט דניאל כי חתק"ב: 6 ויקרא נחש סוף פט"ו, מרשם ספסל פ"א: 9 לפיל נר 16 ותינ:

1 מה טעם פ', מאי טעמא ד', שני אב"מ | ונהר — הגן | א"ב, ונהר יוצא מעדן י, ונהר... מעדן להשקות וגו' א', ונהר... להשקות את הגן וגו' ח, ונהר... הגן וכשם יפרד והיה לארבעה ראשים מ, ונהר... והיה לר' נהרי אין כתוב כאן אלא לר' ראשי ד' | ר' ארבע ב' | ארבעה פחב (כנגד — ראשים ל' מ) | 2 זה רימ' | *על שם על ל', ל' פחאכריו"מ | ננסא | ל' ד' | קורטא | פא"כרמ, קרטא א"ע, ל' די | קטוע | פרי, קטיע | א"כערי"מ, קיטוע ח, ל' ד' | פושכא | פא"ער, פושכא בי (דניאל) מ, פושכא י, ל' ד' | 8 בה | פמ, ביה דאכר, כח י | 4 שנאמר הנחמדים מ | ו' ולא | ואין חאכמ | 6 ומשנה | פחאכ, משנה די | תלמוד כי | ותוספות פ, תוספות א', ותוספתא דח, תוספתא א"כ | ואגדות א', ואגדתא חא"כ | זה חי | 7 עינים | עמה דחאר, ל' כי | ועפר — חיך ל' | הוא — ועד כוש | י, ל' דפחאכ | ו'שם — השליש | ל' ד' | 8 זה ח | יון | חרה וקלה | פא"ב, קלה וחרה ד' | בנורה י | השור |

מערן קרי ביה מדין: 1 ופשו פרשיו. הכתוב מדבר בבבל כי הנני מקים את הכשרים הגני חמר ובר איום ונורא הוא וכו' וקלו מנמרים כוכיו וכו' ופשו פרשיו, ודרש פישון לשון רש"י, ודרש אחר (ועי' במ"י לעיל צד 2 בד"ה ד"א אמון) על שם ננסא וכו' פ"ש כ"א כלומר על שם נבוכדנצר שהיה ננס' קטן קצר טפח וכן מפרש בפ"י ב"ר כו"ט וכי"א ננסא וכו' אותו נבוכדנצר נבוכד נצר) כלך בכל גנוס היה קורטא בלעז קטן קטוע מקוטע פושכא וזת ארכו וזרת רחבו טפח סביב (שמות כ"ה) מתרגמי' רומית פושכא (ובפ"י ב"ר הנדפס איתא המאמר במקומו מפירושו מסורס בסוף הפרשה), ובערוך ע' קרם ג' גורם מאמר זה גם בו"ר, ובדפ"י המדרש נשמט המאמר כאן ובו"ר וכן השמיטו המאמר בשאר דפ"י ולקטו ברמז כ"ב ואיתא לנכון בדפ"ר, ורבינו בחי' העתיק פישון זה מלך ככל על שם שכתוב ופשו פרשיו הוא הסובב וכו', וכשם ב"ר הובא המאמר גם במ"י צד 320, וגורם ומפרש שם ננוס קורטא וקצר קטוע פושכא גובתו לא היה אלא טפח בלבד, וכן איתא שם ננסא הוא נבוכד נצר ועי"ש צד 837, והאגדה שנבוכדנצר ננס היה נסמכה במדרשים על פסוקים שונים, וכן הועתק מאמר זה בילק' דניאל בדרש הפ' ושפ"ל אנשים וקים עליה (דניאל ד' י"ד) וג' שם ר"א זה נבוכד נאצר ננסא קטיע (כ"ה בדפ"ר) פושכא, וכתחומא תרומה ס"י ד' דרשו הנה עפלה לא ישרה נפשו בו (חבקוק ב' ד') זה נבוכדנצר וכו' והיה מביט בעצמו ומתבטט בפני הבריות ואומר אני מלך ולא ישרה נפשו בו למח שהיה קטן כבד (כד ויין הגי' וכבד) לכך נקרא שמו נבוכדנצר ועי' תחומא מ"ב שם ס"י ג', ובסדר אליהו רבה פ"א איתא אמרו עליו על נבוכדנצר הרשע אדם קצר בקומה היה כשהיה הולך מסרינה למרינה נקבצו כל בני העיר וכו' היו משחקין זה עם זה ואמרו הוה ימלך וכו' שנאמר ראך אליך ישגיתו וגו' (ישעיה י"ד ט"ז), ובפסוקתא פ"ג (ק"ב א') נקרא נבוכדנצר ננסא דבבל, וכן בפס"ר פ"א (קמ"ד א') אמר להם נבוכדנצר וכו' מסתכלים אילו באילו וכו' הננס הזה (והועתק בילק' תהלים ר' התפ"ד ומשם הועתק במ' תהלים מומור קל"ז שהוא מן המומורים שניתוספו בסוף המדרש, ועי' מ"ש פערלעס במ"ה חלק ל"ז צד 357 ועי"ע ברילל יאהרביכער ח"ב צד 210, קרויס צד 864, והגהתי על שם ננסא וכו' עפ"י ג' הערוך שם: 8 שעלה והקיף. בו"ר הגני הוא הסובב וכו' זה נבוכדנצר הרשע שעלה